



Transcriptie van het Arabisch

Het Arabisch wordt met een eigen schrift geschreven, dat afwijkt van het Latijnse schrift. Om Arabische woorden en teksten toegankelijk te maken voor mensen die het Arabisch schrift niet beheersen, kunnen de Arabische letters worden omgezet in het Latijnse schrift. Voor deze transcriptie is er, anders dan bijvoorbeeld het Chinees, geen vastgelegde norm. Veel woordenboeken, methodes of taalinstututen gebruiken een eigen transcriptie. De verschillen betreffen vooral Arabische letters en klanken die in het Nederlands en veel andere Europese talen niet voorkomen. In een poging om tot een zo eenduidig mogelijke transcriptie te komen en de keuze voor de ene of andere transcriptie te rechtvaardigen, volgen hieronder enkele richtlijnen en overwegingen.

Het Arabische schrift bestaat uit een alfabet van 28 letters (lange klinkers en medeklinkers) en tien diakritische tekens. Om deze letters en tekens weer te geven in het Latijnse schrift kan gebruik worden gemaakt van transcriptie waarbij de klanken/uitspraak van het Arabisch worden gemaakt van transcriptie waarbij de klanken/uitspraak van het Arabisch wordt gegeven, omdat er maar weinig in het Arabisch

voorkomen. De drie korte klinkers worden geschreven als a, i en u. De drie lange klinkers (waaronder twee halfklinkers) kunnen geschreven worden met een macron (een liggend streepje boven de klinker), door de letter te verdubbelen of door er een dubbele punt achter te zetten (ā/aa/a:, ī/ii/i:, ū/uu/u:). De halfklinkers و en ي kunnen worden getranscribeerd als respectievelijk w en y als ze als medeklinker worden gebruikt.

Van de medeklinkers zijn er twaalf letters die zowel in het Arabisch als het Nederlands voorkomen. De transcriptie is in alle woordenboeken, methodes of instituten hetzelfde en levert dan ook geen problemen op. Het gaat om de volgende letters: ب b, ت t, د d, ر r, ز z, س s, ص s, ه h, ل l, م m, ن n, ك k, ف f.

Voor de overige dertien letters van het alfabet gebruiken woordenboeken, methodes of instituten over het algemeen verschillende transcripties. Als wordt uitgegaan van een standaard (qwerty) toetsenbord zijn er verschillende manieren van transcriptie mogelijk.

- Het gebruik van een letter die niet (als zodanig) in het Arabisch voorkomt, zoals j voor ج, q voor ق of x voor خ;
- Het gebruik van hoofdletters voor dof-

fe/emfatische klanken (de h voor ه en de H voor ح);

- Het gebruik van een digraaf (twee lettertekens voor één klank, bijvoorbeeld th voor ث en kh voor خ);
- Het gebruik van diakritische tekens of leestekens vóór een letter, bijvoorbeeld een underscore of punt, zoals _d voor ذ en .s voor ص.

Het laatste punt hangt samen met het gebruik van een extra (uitgebreide) tekenset voor transcriptie. Het gaat dan om 'gewone' letters van het Latijnse schrift met een diakritisch teken erop of eronder, meestal een punt of streepje. Deze tekens zijn vaak niet willekeurig: een punt geeft aan dat een letter of klank emfatisch is, wat wil zeggen dat deze dof klinkt oftewel met de tong tegen het verhemelte wordt uitgesproken (ض, ص, ظ). Een streepje duidt op een interdentaal, een klank die tussen de tanden wordt uitgesproken (de klanken ث en ذ, zoals in het Engelse think en this).

In de tabel staan verschillende transcripties voor Arabische letters en tekens. De eerste kolom bevat de Arabische letters en tekens en de tweede kolom de uitspraak. In de overige drie kolommen staan de mogelijke transcripties geba-

letter	uitspraak	transcriptievoorkeur (aangepaste tekenset en/of gangbaar)	transcriptievoorkeur (standaard tekenset)	transcriptie (minder gangbaar/ geschikt)
ث	als de th van het Engelse <i>think</i>	ṭ	_t	th
ج	als de j van het Engelse <i>jump</i>	j	^g	ǰ
ح	als een diep in de keel uitgesproken h	ħ	.h/H	
خ	ach	x	K	ḳ/kh
ذ	<i>this</i> (Engels)	ḍ	_d	dh
ش	sjaal	ʃ	^s	sh
ص	s emfatisch	ṣ	.s/S	
ض	d emfatisch	ḍ	.d/D	
ط	t emfatisch	ṭ	.t/T	
ظ	<i>this</i> emfatisch	ẓ	.z/Z	
ع	de ح stemhebbend	ʿ/ʻ		
غ	<i>rue</i> (Frans)	ǧ	.g	ǧ/gh
ق	k bij de huig	q		
ء	stembandklik (mee-eten)	ʾ		
ة	a of -at	h/t		
ى	lange a	ā/aa/a:		

seerd op woordenboeken, methodes of instituten. De derde kolom geeft de transcripties weer die de voorkeur hebben. Er wordt naast 'gewone' letters gebruikgemaakt van letters met diakritische tekens. De transcripties in deze kolom worden algemeen gebruikt in woordenboeken, methodes en op instituten. In de vierde kolom staan transcripties die kunnen worden gebruikt met een standaard toetsenbord. De vijfde kolom bevat overige transcripties, vooral met twee letters. Deze zijn ook gebaseerd op woordenboeken, methodes en op instituten, maar zijn minder gangbaar en/of geschikt.

Een laatste aandachtspunt betreft de transcriptie van bepaalde woordsoorten.

In het Arabisch worden enkele woorden van één letter en een niet-geschreven klinker (lidwoord, voorzetsels, voegwoorden en persoonlijke voornaamwoorden) aan een zelfstandig naamwoord, bijvoeglijk naamwoord of werkwoord vast geschreven. Deze gebonden morfemen kunnen met een liggend streepje (-) van het hoofdwoord worden gescheiden ter verduidelijking (baytuka of baytu-ka).

Bij het transcriberen van het lidwoord (al) in combinatie met een zelfstandig of bijvoeglijk naamwoord kan of de uitspraak of de schrijfwijze worden gevolgd. Bij enkele letters assimileert de l namelijk met de letter van het zelfstandig of bijvoeglijk naamwoord en klinkt het alsof de letter wordt verdubbeld. Het woord

auto bijvoorbeeld (سيارة, sayyaara) kan in combinatie met het lidwoord worden getranscribeerd zoals het geschreven wordt (السيارة, al-sayyaara), maar ook zoals het wordt uitgesproken (as-sayyaara).

Er worden verschillende transcripties voor het Arabische schrift gebruikt bij woordenboeken, methodes of instituten. Het gebruik van bepaalde transcripties heeft voordelen, omdat die een aanwijzing geven over de uitspraak. Dat geldt voor diakritische tekens voor of onder een Latijnse letter, zoals een punt of een streepje, of hoofdletters. De keuze voor de ene of andere transcriptie is niet fout, als deze maar consequent gebruikt wordt. WT